

Інноваційні механізми підвищення рівня соціального захисту найманих робітників та безробітних в Україні

Розбудова української державності та розвиток ринкових відносин потребують гарантій соціального захисту усіх прошарків населення. В сучасній Україні в результаті економічної кризи, яка спонукає до підвищення конфліктності в суспільстві, появи соціальної напруги, руйнуванню інфраструктури соціальної сфери та низці інших проблем, виникає необхідність їх вирішення, що передбачає активізацію діяльності держави відносно підвищення соціального захисту найбільш уразливих груп і прошарків населення. Аналіз соціально-економічних процесів також переконливо свідчать про те, що вивчення та проведення спеціальних законодавчих та організаційних заходів щодо соціального захисту найманих робітників та безробітних, вкрай необхідні.

Зростання потреби в ефективному соціальному захисті, викликане погіршенням добробуту населення в умовах економічної кризи, коли поглиблюється соціальне та майнове розшарування, залишається низьким прожитковий мінімум, зростає безробіття. Така ситуація вимагає застосування заходів в оптимізації соціального захисту населення України в руслі соціальної політики, яка передбачає впровадження інноваційних соціальних механізмів – системи соціального діалогу широкого формату, соціального замовлення, соціального аудиту, соціального підприємництва, а також розроблення інноваційних технологій вдосконалення управління системою соціального захисту найманих робітників.

Теоретичною основою даної роботи, пов'язаною із дослідженням соціального захисту, являються роботи багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Значний внесок у теоретико-методологічні та емпіричні дослідження соціальної сфери, поняття сутності, змісту, закономірностей розвитку соціального захисту та реалізації соціальної політики в період становлення незалежності України зробили такі вчені, як: Андрущенко А.І., Акабумова Н.Н., Бакіров В.С., Борецька Н.П., Вакуленко С.М., Євдокимова І.А., Кукушин В.С., Московець В.І., Ніколаєвський В.М., Новікова О.Ф., Палій О.М., Павленок П.Д., Плахова О.М., Попович І.М., Скуратівський В.А., Холостова Е. І., Шклярський Ю., Щербата Г.М., та др.

Проблема соціального захисту є надзвичайно важливою як у теоретичному аспекті, так і практичному, коли процес інституціоналізації системи соціального захисту ще далеко не завершений і потребує вдосконалення, а сучасна ситуація в Україні призводить до погіршення умов життя економічно активного населення. Таким чином, теоретична та практична значимість окреслених питань, недостатня наукова розробка, недосконалість законодавчої бази, ускладнення умов працевлаштування, зростання безробіття та інші фактори зумовили вибір даної теми.

Актуальність окресленого кола проблем, їх теоретична та практична значущість, недостатня наукова розробка призвели до вибору теми та цільового спрямування дослідження.

Проблемною ситуацією роботи є протиріччя між потребами економічно активного населення в відпрацьованих механізмах соціальної підтримки, соціального захисту і відсутністю останніх в соціальній практиці.

Предметом дослідження – умови і фактори, які детермінують рівень соціального захисту економічно активного населення, виявлення зон ризику, розробка інноваційних механізмів підвищення рівня соціального захисту даної категорії. **Об'єктом дослідження** виступають наймані робітники та безробітні. **Мета роботи** - вивчення та аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду, розробка інноваційних механізмів підвищення рівня соціального захисту населення, апробація їх на практиці.

Для реалізації мети поставлені наступні **задачі**:

1. Уточнення теоретико-методологічних підходів соціологічного аналізу проблеми, понятійного апарату.
2. Вивчення об'єктивних умов та суб'єктивних факторів рівня соціального захисту найманих робітників та безробітних.
3. Уточнення критеріїв та показників вимірювання соціального захисту зазначеної категорії.
4. Вивчення інноваційних механізмів – системи соціального діалогу широкого формату, соціального замовлення, соціального аудиту, соціального підприємництва та їх роль в підвищенні рівня соціального захисту найманих робітників.

5. Виявлення і розробка інноваційних технологій вдосконалення управління системою соціального захисту даної категорії.

Методи дослідження: теоретична і методологічна основа даної роботи ґрунтується на використанні базових положень соціології та соціальної роботи, законодавчих актів, а також основних положень наукових розробок українських та закордонних авторів з питань соціального захисту. Також використовуються методи системного та структурного-функціонального аналізу (теоретичні і методологічні узагальнення, вивчення сутності соціального захисту); якісного аналізу документальних джерел (проблеми соціального захисту населення в контексті теорії соціальних практик); вторинного аналізу даних соціологічних опитувань та соціологічного моніторингу; соціологічного опитування працівників підприємств шляхом анкетування, проведеного фахівцями кафедри соціології управління та соціальної роботи ХНУ імені В.Н. Каразіна в грудні 2008 року.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в системно-структурному дослідженні та подальшому розвитку теоретичних, методичних і практичних положень соціального захисту населення, впровадженні інноваційних соціальних механізмів – системи соціального діалогу широкого формату, соціального замовлення, соціального аудиту, соціального підприємництва, а також розроблення інноваційних технологій вдосконалення управління системою соціального захисту найманих робітників. Основні положення, що розроблені в даній роботі, можуть бути використані для подальшого удосконалення системи соціального захисту найманих робітників та безробітних в умовах розвитку ринкової економіки та фінансової кризи, яка безпосередньо стосується і соціальної сфери.